

Η ΜΑΧΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΑΓΜΕΝΑ (Απρίλιος 2010)

Συγγραφέας: ΦΑΝΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ

Η βιομηχανία βιοτεχνολογίας, μαζί με τους συμμάχους της στην αμερικανική κυβέρνηση κάνει τα πάντα για να σύρει τον κόσμο στην επιλογή των γενετικά τροποποιημένων τροφίμων. Την ίδια ώρα όμως εκδηλώνεται μια αξιοσημείωτη αντίσταση σε αυτήν την προσπάθεια, καθώς έχουν πλέον φανερωθεί όσο ποτέ καθαρά τα όρια και οι κίνδυνοι των μεταλλαγμένων καλλιεργειών. Παράλληλα έχει αναδειχτεί η βιωσιμότητα των πολλών ευεργετικών εναλλακτικών λύσεων, που όμως δεν συγκεντρώνουν την προσοχή ούτε τις επενδύσεις που τους αξίζουν. Ήδη η έκθεση IAASTD, που το 2008 συνέταξαν 400 εμπειρογνώμονες και υπέγραψαν περίπου 60 κυβερνήσεις, κατέστησε σαφές ότι μετά από τουλάχιστον μια δεκαετία εμπορικής κυκλοφορίας οι γενετικά τροποποιημένοι σπόροι δεν επέδρασαν στο παραμικρό στην καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας. Ούτε άλλωστε απέτρεψαν έστω και λίγο την περιβαλλοντική υποβάθμιση που επιφέρει η γεωργία.

Αντίθετα η έκθεση αυτή αναδεικνύει την αξία της οικολογικής γεωργίας. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η έρευνα που διεξήχθη υπό την αιγίδα του Περιβαλλοντικού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών και που προτείνει την οργανική, μικρής κλίμακας γεωργία η οποία μπορεί να αποφέρει αυξημένη συγκομιδή χωρίς τις περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις από την εκτατική γεωργία των αγροχημικών εταιριών. Συγκεκριμένα, στην έρευνα αναλύονται 114 προγράμματα σε 24 Αφρικανικές χώρες που αποδεικνύουν ότι η συγκομιδή υπερδιπλασιάζεται όποτε χρησιμοποιούνται βιολογικές ή σχεδόν βιολογικές πρακτικές. Αναγνωρίζεται μάλιστα η συμβολή αυτών των μεθόδων αειφορίας στην αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη, αντίθετα από την παταγώδη αποτυχία της Monsanto να παρουσιάσει ως περιβαλλοντικά φιλικές της καταστροφικές μονοκαλλιέργειες των μεταλλαγμένων καλλιεργειών της.

Μια άλλη έκθεση αποκαλύπτει ότι η χρήση των ζιζανιοκτόνων στις ΗΠΑ αυξήθηκε κατακόρυφα μετά την εισαγωγή ΓΤ καλλιεργειών. Ειδικότερα τα τροποποιημένα επικράτησαν στην αμερικανική παραγωγή καλαμποκιού, σόγιας και βαμβακιού την τελευταία 15ετία, σύμφωνα με την έκθεση που πραγματοποιήθηκε για

τον συνασπισμό περιβαλλοντικών ομάδων The Organic Center και το αμερικανικό Κέντρο για την Διατροφική Ασφάλεια. Ύστερα από μια διαετία μείωσης κατά 1-2%, η χρήση ζιζανιοκτόνων σημείωσε κατακόρυφη αύξηση, έως και 27% το 2008, που αποδίδεται στην εμφάνιση αγριόχορτων ανθεκτικών στα ζιζανιοκτόνα. Το γεγονός αυτό έρχεται να καταρρίψει το μύθο που καλλιεργούν οι εταιρίες βιοτεχνολογίας περί δήθεν περιορισμού της χρήσης χημικών στα μεταλλαγμένα. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το ύψος των επενδύσεων στην έρευνα για την ανάπτυξη φυτών που θα αντέχουν στις αυξημένες δόσεις ζιζανιοκτόνων.

Αξίζει πάντως να σημειωθεί η ολοένα εντονότερη κριτική που δέχεται η βιομηχανία βιοτεχνολογίας στον διεθνή τύπο ακόμα και από έντυπα που κάποτε συνηγορούσαν υπέρ των μεταλλαγμένων, όπως το Nature Biotechnology. Με διαφορετικούς τρόπους επισημαίνουν το βασικό πρόβλημα, ότι δηλαδή οι εταιρίες βιοτεχνολογίας αφέθηκαν να δημιουργήσουν έναν ασφυκτικό κλοιό στη χρήση των σπόρων και όπως βεβαιώνει η επιθεώρηση Scientific American προβάλλουν βέτο στη δουλειά των ανεξάρτητων ερευνητών αναφορικά με τις ιδιότητες των γενετικά τροποποιημένων σπόρων. Το έγκυρο περιοδικό υπογραμμίζει ότι η διατροφική ασφάλεια και η περιβαλλοντική προστασία εξαρτώνται από τον ανεμπόδιστο τακτικό επιστημονικό έλεγχο, γι αυτό προτείνει η κυκλοφορία νέων σπόρων στην αγορά να έχει ως προϋπόθεση την ανεξάρτητη επιστημονική πρόσβαση σε αυτούς. Είναι αποκαλυπτικό το γεγονός ότι κανένα άλλο προϊόν στην αγορά δεν προστατεύεται όσο οι ΓΤ οργανισμοί. Έτσι κάτι που θεωρείται αδιανόητο για τις φαρμακοβιομηχανίες, δηλαδή το να εμποδίσουν τη διερεύνηση των παρενεργειών των φαρμακευτικών σκευασμάτων, ισχύει πρακτικά για τις πρώτες ύλες των τροφίμων και των φυτών που καλλιεργούνται σε μεγάλη έκταση στις ΗΠΑ.

Το πρακτορείο Associated Press έχει αποκαλύψει εμπιστευτικά συμβόλαια της Μονσάντο που δείχνουν πως η μεγαλύτερη παραγωγός σπόρων διεθνώς συνθλίβει τους ανταγωνιστές της ελέγχοντας μικρότερες εταιρίες σπόρων και επιβάλλοντας επιθετικά την κυριαρχία της σε μια αγορά πολλών δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Την ίδια ώρα, οργισμένοι αγρότες επισημαίνουν ότι ο γίγας των ΓΤΟ χρησιμοποιεί την ισχύ του στην αγορά προκειμένου να αυξήσει τις τιμές για τους ίδιους και να περιορίσει την πρόσβαση τους στους μη ΓΤ σπόρους. Έτσι, τώρα που εντείνεται η αμφισβήτηση κατά πόσο οι ΓΤΟ μπορούν να συμβάλουν στην

αντιμετώπιση της πείνας, της φτώχειας, του υπερπληθυσμού και της κλιματικής αλλαγής, βλέπουμε πως εκείνα που κινδυνεύουν περισσότερο είναι ο έλεγχος στην επιστήμη, το περιβάλλον, την τροφή και τη γεωργία.

Στην Ευρώπη η κατάσταση παραμένει ανησυχητική από τη στιγμή που η ΕΕ αποδέχτηκε την καλλιέργεια ΓΤ πατάτας και τη χρήση τριών τύπων μεταλλαγμένου καλαμποκιού με τη δικαιολογία ότι δεν συνιστούν κίνδυνο για τη δημόσια υγεία. Η άδεια που εγκρίθηκε για την ανάπτυξη της πατάτας Amflora από την εταιρία BASF στη Γερμανία, δίνει για πρώτη φορά το πράσινο φως με σκοπό την καλλιέργεια ΓΤ τροφίμου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Κομισιόν επικρίνεται επίσης για την έγκριση κυκλοφορίας στην ευρωπαϊκή αγορά τριών προϊόντων μεταλλαγμένου καλαμποκιού της Monsanto για τρόφιμα και ζωοτροφές, όχι όμως και της καλλιέργειας τους. Ο αρμόδιος επίτροπος για θέματα δημόσια υγείας John Dalli υποστήριξε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίχτηκε σε επιστημονικά δεδομένα προτού να δώσει την έγκριση της στους ΓΤΟ, γεγονός όμως που αμφισβητείται ευρέως. Ειδικότερα σε ότι αφορά την πατάτα Amflora, ο ευρωπαίος επίτροπος δηλώνει ότι θα αξιοποιείται το άμυλο της για την παραγωγή χαρτιού, έτσι ώστε να εξοικονομούνται πρώτες ύλες, ενέργεια, νερό και χημικά.

Αντίθετα από τις ΗΠΑ, τα μεταλλαγμένα τρόφιμα αμφισβητούνται έντονα στην Ευρώπη και ιδιαίτερα σε Βρετανία, Αυστρία, Ιταλία, Ουγγαρία, Γαλλία και στην Ελλάδα. Ο Πράσινος Ευρωβουλευτής Martin Haeusling κατηγορεί τον κ. Dalli για σκανδαλώδη υποστήριξη στα συμφέροντα της βιομηχανίας και εκφράζει βαθιά ανησυχία για το γεγονός ότι ένα γονίδιο της πατάτας Amflora είναι ανθεκτικό στα αντιβιοτικά. Ο ίδιος καταγγέλλει την Κομισιόν λέγοντας ότι «βάζει το κέρδος πριν από τους ανθρώπους». Την αντίθεση της στην άδεια καλλιέργειας της επίμαχης πατάτας έχει εκφράσει επισήμως η ιταλική κυβέρνηση. Όμως την ίδια ώρα, η συγκεκριμένη πατάτα όπως και οι τρεις ποικιλίες μεταλλαγμένου καλαμποκιού έχουν ήδη λάβει την έγκριση της Ευρωπαϊκής Αρχής για τη Διατροφική Ασφάλεια, καθώς οι κυβερνήσεις των χωρών μελών αδυνατούσαν να έρθουν σε συμφωνία μεταξύ τους.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Ο Δαίμων της οικολογίας» της εφημερίδας

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysics.org.gr>

«ΑΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ», 11 Απριλίου 2010, σ. 14-15.